

Виздрик В.С.

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Бураков Ю.В.

Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА США: ОРІЄНТИРИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДУШПАСТИРСТВА В УКРАЇНІ

У сучасних умовах, коли Україна активно розвиває інститут капеланства у військовій сфері, досвід Сполучених Штатів Америки може стати важливим орієнтиром для формування ефективної системи підтримки військовослужбовців. Українські душпастири які є офіційною частиною Збройних Сил України (далі – ЗС України), виконують значну роль у підтримці морально-психологічного стану армії, надаючи духовну підтримку та консультування, а також допомагаючи у вирішенні емоційних і соціальних проблем, з якими стикаються військовослужбовці. На цьому шляху досвід США, де капеланська служба має багатолітню історію, глибоку організацію та значний вплив на військову культуру, може слугувати цінним прикладом для українських капеланів. Стаття присвячена аналізу розвитку інституту капеланства в Україні в контексті військової сфери, зокрема, з урахуванням досвіду Сполучених Штатів Америки. У статті розкрито значення капеланської служби для підтримки морально-психологічного стану військовослужбовців, її роль у наданні духовної підтримки, консультуванні та допомозі у вирішенні емоційних і соціальних проблем. Визначено, що капеланська служба в Україні сприяє не лише духовному збагаченню солдатів, але й забезпечує їхню психологічну стійкість у бойових умовах. З'ясовано, що досвід американських капеланів, які активно залучені до всіх аспектів військового життя, може слугувати цінним прикладом для українських військових священиків. У статті розглянуто аспекти навчання, підготовки, взаємодії з військовим командуванням та впровадження етичних норм, які можуть підвищити ефективність капеланської служби в Україні. Також обґрунтовано важливість адаптації цих практик до українських реалій у контексті стратегічного курсу на вступ до НАТО та інтеграцію в європейські структури безпеки. Успішна реалізація цих ініціатив дозволить створити підтримуюче середовище для військовослужбовців, що позитивно вплине на моральний дух та бойову готовність ЗС України.

Ключові слова: капелан, душпастирська опіка, США, збройні сили церква, релігія.

Постановка проблеми. Американські науковці вже давно вивчають аспекти капеланського служіння, акцентуючи увагу на його еволюції та важливості в різних суспільних умовах. Відстежуючи тенденції розвитку душпастирської служби у США, можна помітити, що приблизно кожні десять-двадцять років з'являються нові наукові доробки, які приносять значний внесок у розуміння значення капеланського служіння у збройних силах США. Це свідчить про постійний розвиток і еволюцію підходів до пасторської опіки. Наприклад, у 1953 році Джон Т. Мак Ніл (John T. McNeil) представив свою класичну працю «Історія зцілення душ» [1] (A History of the Cure of Souls), яка стала основоположною працею для подальших досліджень капеланського служіння у США. Одинадцять років потому, у 1964 році, Вільям Клебш (William A. Clebsch) і Чарльз

Джеккл (Charles R. Jaekle) презентували свою видатну працю «Душпастирство в історичній перспективі» («Pastoral Care in Historical Perspective») [2], що дозволило читачам глибше зануритися в історичний контекст душпастирської опіки та її еволюцію. У 1987 році Томас Оден (Thomas Oden) долучився до цієї традиції та написав свою книгу «Класичне душпастирство» («Classical Pastoral Care») [3], третій том якої, «Душпастирська порада» [3], («Pastoral Counsel»), став важливим джерелом для практикуючих душпастирів, які шукають ефективні методи консультування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У 2007 році Роберт Келлемен (Robert Kellemen) опублікував досить змістовну та цікаву книгу «Поза межами страждань: прийняття спадщини афроамериканського душпастира та духовного наставництва» [4] («Beyond the Suffering:

Embracing the Legacy of African American Soul Care and Spiritual Direction»). У своїй книзі автор описує прийняття спадщини афроамериканського душпастирства та духовного керівництва. Ця книга акцентує увагу на значенні культурних контекстів у душпастирській практиці.

Видатний професор історії американської церкви в Школі богослов'я Кендлера при Університеті Еморі Е. Брукс Голіфілд (E. Brooks Holifield), майже все своє життя присвятив вивченню історії церкви та пасторського служіння. У 1983 році він опублікував свою знакову книгу «Історія пасторського служіння в Америці: Від спасіння до само-реалізації» («A History of Pastoral Care in America: From Salvation to Self-Realization» [5], яка була перевидана у 2005 році. Ця праця стала важливим внеском у розуміння розвитку пасторського служіння в американському контексті, аналізуючи його еволюцію від традиційних форм до сучасних підходів. Паулетта Отіс (Pauletta Otis) у своїй статті аналізує військове капеланство США, звертаючи увагу на його історичний розвиток, організаційну структуру, роль капеланів у збройних силах та сучасні виклики, з якими вони стикаються. Автор підкреслює недостатню обізнаність суспільства щодо капеланства як організації та його важливості для військової служби, додаючи роздуми про взаємодію релігії, держави та армії. Стаття також містить корисні матеріали, зокрема бібліографію, відповідні нормативні документи та щоденник військового капелана [6, с. 3–15]. Дослідження капеланського служіння в США відображають багатогранність його історичного розвитку, взаємозв'язок із суспільними і культурними умовами та важливість для військової служби. Представлені наукові праці демонструють, як еволюція душпастирства сприяла формуванню сучасних підходів до пасторської опіки. Вивчення цієї теми дозволяє глибше зрозуміти роль капеланів у суспільстві, а також значущість релігійного і духовного служіння в умовах військової і громадської діяльності.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз діяльності військових капеланів у Збройних силах США та особливостей їхньої роботи, спрямованої на забезпечення належного морально-психологічного та духовного стану військовослужбовців.

Виклад основного матеріалу. Армійський капелан у Сполучених Штатах – це кваліфікований релігійний діяч, чия мета полягає в наданні морально-духовної підтримки американським солдатам та їхнім родинам у важких умовах їхньої військової служби. Вони супроводжують військово-

вслужбовців як у мирний час, так і під час бойових дій, виконуючи своє священне призначення. Душпастири допомагають військовим знайти духовну підтримку, опікуються пораненими, підтримують тих, хто переживає втрати, вшановують пам'ять загиблих героїв.

Головним завданням американського капелана є забезпечення духовно-морального та емоційного добробуту військовослужбовців. Капелан організовує релігійні служби, проводить освітні програми, практичні семінари або тренінги, консультування з релігійних потреб, а також спеціальні заходи, спрямовані на зміцнення морального духу військових і покращення їхнього емоційно-духовного стану.

Відповідно до їхнього девізу «Pro Deo et Patria» («За Бога і Батьківщину»), капелани армії США сприяють укріпленню духовного стану американських військових, представляючи різні конфесії та релігійні традиції. Вони виконують функцію духовних наставників, підтримуючи солдатів у будь-яких обставинах – від навчань до виконання бойових завдань [11].

Капелани мають значну роль у Збройних силах США, допомагаючи військовослужбовцям долати фізичні та емоційні виклики служби, зберігаючи моральні цінності та духовну рівновагу. Їхня діяльність є невід'ємною складовою частиною американської армії, яка має завдання захищати свободу та безпеку країни.

Основними вимогами до американського капелана є:

- громадянство США;
- вік кандидатів має бути в межах від 18 до 42 років;
- завершена або триваюча освіта в акредитованому вищому навчальному закладі, що свідчить про їхню академічну підготовку та здатність до навчання (ступінь бакалавра не менше 120 семестрових годин, ступінь аспірантури з богослов'я або релігієзнавства та щонайменше 72 семестрових години аспірантської роботи;
- задовільний фізичний і медичний стан, оскільки капелан може стикатися з різними стресовими ситуаціями, що потребують високої фізичної витривалості;
- успішне проходження спеціальної підготовки для офіцерів, яка включає навчання з етики, психології та управління стресом. Моральна стійкість є критично важливою, оскільки капелан повинен бути здатним підтримувати інших у важкі часи;
- отримання секретного рівня безпеки є необхідним для забезпечення конфіденційності та безпеки інформації, з якою капелан працює [11].

Служба армійського капелана у США є важливою та відповідальною роллю, яка вимагає ретельної підготовки. Цей процес охоплює не лише духовний розвиток, але й формування навичок військового лідерства. Кандидати у військові капелани повинні пройти кілька ключових етапів, включаючи теологічну освіту, практичний досвід служіння, а також спеціалізовані тренінги, що стосуються військових операцій та психологічної підтримки військовослужбовців.

Базовий курс капеланського лідерства для офіцерів Chaplain Basic Officer Leader Course (CH-BOLC) є обов'язковим етапом підготовки для всіх кандидатів, які прагнуть стати капеланами в армії США. Цей курс проводиться у Школі та Центрі капеланів армії США, розташований у Форт-Джесон, штат Південна Кароліна, що є важливим навчальним закладом для військових капеланів.

Програма курсу має на меті всебічну підготовку майбутніх душпастирів до служіння в армії, акцентуючи увагу на розвитку їхніх навичок духовного лідерства, які є важливими для підтримки морального духу військовослужбовців. Курс також охоплює техніку роботи в стресових умовах, що дозволяє капеланам ефективно реагувати на виклики, з якими вони можуть зіткнутися під час виконання своїх обов'язків [9].

Крім того, особливу увагу приділяється розвитку навичок взаємодії з військовослужбовцями різних віросповідань. Завдяки цьому курсу, капелани отримують не лише теоретичні знання, але й практичний досвід, необхідний для ефективного виконання своїх обов'язків у військових підрозділах.

Формат проходження курсу CH-BOLC надає унікальну можливість для кандидатів адаптувати навчання відповідно до своїх індивідуальних потреб та обставин. Гнучкість навчального процесу дозволяє кандидатам обрати, чи бажають вони пройти весь курс за один раз, або ж розділити його на кілька етапів. Це рішення може бути особливо корисним для тих, хто прагне поєднати військову підготовку з отриманням академічного ступеня в аспірантурі або семінарії, що забезпечує можливість інтегрувати військову освіту з вищою академічною освітою [7].

Крім того, для кандидатів, які вже навчаються на старших курсах семінарії, існує можливість завершити курс CH-BOLC перед початком їхньої служби. Це дозволяє їм максимально ефективно використовувати свій час та ресурси, отримуючи необхідні знання та навички, які знадобляться

в подальшій військовій кар'єрі. Завершення курсу в семінарії не лише сприяє професійному розвитку, але й дозволяє кандидатам бути більш підготовленими до виконання своїх обов'язків у збройних силах.

Кандидати на капеланську службу мають можливість пройти всебічну практичну підготовку, яка надає не лише цінний досвід роботи в реальних умовах, але й глибоке розуміння специфіки капеланської діяльності в різних середовищах. Ця підготовка є важливим етапом у становленні майбутніх капеланів, оскільки вона дозволяє їм адаптуватися до різноманітних викликів, що можуть виникнути під час виконання їхніх обов'язків [9].

Майбутні капелани проходять стажування в різноманітних установах, таких як військові каплиці, лікарні, бази підготовки, а також у в'язницях. Це стажування надає унікальну можливість отримати практичний досвід у роботі з різними категоріями людей, які потребують духовної підтримки, в тому числі військовослужбовців, пацієнтів лікарень та осіб, які відбувають покарання.

Під час стажування кандидати мають можливість спостерігати за роботою досвідчених капеланів, що дозволяє їм вивчити ефективні методи надання духовної підтримки. Вони беруть активну участь у богослужіннях, проводять бесіди з військовими та їхніми сім'ями, а також організують різноманітні заходи, спрямовані на підвищення морального духу та підтримку в складних життєвих ситуаціях [9].

Протягом усього періоду практики кандидати отримують заробітну плату та відповідні надбавки, що дозволяє їм повністю зосередитися на своїй підготовці. Це фінансове забезпечення є важливим чинником, який сприяє успішному проходженню стажування та розвитку професійних навичок, необхідних для виконання капеланських обов'язків у майбутньому.

У разі, якщо кандидат не відповідає встановленим вимогам для вступу до армії США, він має можливість скористатися процедурою отримання «вайвера» – це спеціальний дозвіл, який підтверджує, що кандидат зміг подолати певні обставини, які зазвичай є підставою для відмови у вступі. Процес отримання «вайвера» (дозвола) передбачає подання відповідної заявки, після чого відбувається детальний перегляд наданої інформації та документів, щоб визначити, чи зможе кандидат все ж таки приєднатися до армії.

У випадку, якщо у наданні дозволу буде відмовлено, кандидат не залишається без варіантів. Існує можливість розглянути кар'єру в армії на

цивільній посаді, що дозволяє використовувати свої навички та знання в інших сферах, пов'язаних із військовою службою, без необхідності проходження військової підготовки. Це може бути чудовою альтернативою для тих, хто прагне служити своїй країні, але не відповідає військовим стандартам.

Сьогодні у Сполучених Штатах Америки на дійсній службі перебуває близько 1300 армійських капеланів, а також 1200 капеланів у резерві. Ці фахівці представляють п'ять основних релігійних конфесій, серед яких католицька, протестантська, іудейська, мусульманська та буддистська. Вони виконують важливу роль у забезпеченні духовної підтримки для військовослужбовців та їхніх сімей, організовуючи релігійні служби, надаючи консультування та допомогу у вирішенні емоційних і моральних питань, з якими стикаються солдати під час військової служби [8].

Військові релігійні лідери США виконують свою місію в різноманітних підрозділах, охоплюючи широкий спектр військових сфер, таких як сили спеціальних операцій, піхота, авіація, розвідка, лікарні, в'язниці, а також кібернетичні та громадські служіння. Це свідчить про їхню універсальність і здатність адаптуватися до різних умов служби. Капеланський корпус також надає обраним капеланам можливість отримати вищу освіту та спеціалізоване навчання в таких важливих галузях, як етика, світові релігії, госпітальне служіння, а також консультування з питань шлюбу та сім'ї. Це дозволяє капеланам надавати більш глибоку і змістовну підтримку не лише військовослужбовцям, але й їхнім родинам. Служба може здійснюватися як у Сполучених Штатах, так і в одній з 180 країн світу, що підкреслює глобальний характер капеланського служіння у США [7].

Хоча основна увага капеланів зосереджена на підтримці солдатів, їхня роль також включає в себе важливу відповідальність за благополуччя сімей військовослужбовців. Члени сім'ї часто потребують духовного підбадьорення, порад і молитви, особливо під час стресових ситуацій, пов'язаних із військовою службою. Проводячи богослужіння, проповідуючи, уділяючи таїнства або організовуючи реколекції, капелани здійснюють багатогранне та змістовне служіння в армії, яке сприяє духовному зростанню та емоційній підтримці військовослужбовців і їхніх близьких. Це служіння не лише зміцнює моральний дух, але й допомагає формувати міцні зв'язки між військовими та їхніми родинами, що є важливим аспектом загального успіху військових операцій.

Армійське капеланство у США представляє собою багатоконфесійний підхід до духовної підтримки військовослужбовців, що включає в себе не лише християнських служителів, але й священників різних конфесій, імамів, рабинів та представників інших релігійних традицій. Найбільш поширеними серед капеланів у збройних силах США є протестанти, які забезпечують широкий спектр духовної підтримки для військовослужбовців. Вони представлені різними деномінаціями, зокрема баптистами, методистами, пресвітеріанами, п'ятидесятниками, лютеранами та іншими. Протестантські капелани не лише виконують релігійні обряди та служби, але й беруть активну участь у вирішенні соціальних і моральних питань, що виникають у середовищі військовослужбовців. Вони охоплюють більшу частину релігійних запитів військовослужбовців, надаючи їм необхідну підтримку у складних ситуаціях, які можуть виникати під час служби, а також сприяючи зміцненню морального духу та єдності в колективі. Католики – друга за чисельністю група. Незважаючи на значну кількість католиків серед військових (близько 25%), частка католицьких капеланів значно менша (близько 8% від загальної кількості капеланів) [7].

У 2001 році чисельність католицьких капеланів, які виконували свої обов'язки на дійсній військовій службі, перевищувала 400 осіб. Станом на сьогодні ця цифра зменшилася до 265, що свідчить про значне скорочення у цій сфері. Важливо зазначити, що, незважаючи на те, що близько 25% військовослужбовців ідентифікують себе як католики, лише 8% з усіх військових капеланів є католицькими священиками. Це викликає питання щодо представництва католицької віри в армійському середовищі та можливих причин такої диспропорції.

Менш чисельні, але також присутні: іудеї, які надають духовну підтримку єврейським військовослужбовцям, мусульмани, представлені імамами для служіння мусульманам, буддисти, які забезпечують підтримку військових, що дотримуються буддистської віри.

До 1968 року у збройних силах США капелани носили знаки розрізнення, які відповідали статусу старшини. Це свідчило про їхню роль у військовій структурі та підкреслювало їхній внесок у підтримку морального духу військовослужбовців. Проте з 1968 року відбулося суттєве оновлення в ієрархії капеланського корпусу: усі військові священики були підвищені до статусу старших офіцерів, що надає їм протокольний

статус полковника або капітана у військово-морському флоті. Це зміна не лише відображає визнання їхньої важливої ролі, а й дозволяє капеланам брати участь у більш високих рівнях командування та прийнятті рішень.

У Сполучених Штатах Америки армійським капеланам не видається зброя, і їм заборонено брати участь у бойових операціях. Це обмеження також означає, що вони не можуть командувати військовими підрозділами, що дозволяє їм зосередитися на своїй основній місії – наданні духовної підтримки та консультуванні особового складу.

До капеланів зазвичай звертаються терміном «Падре», що є виявом поваги та духовної близькості, адже це слово несе в собі глибокий сенс батьківства та опіки. Важливо зазначити, що капелани ніколи не звертаються за їхнім номінальним військовим званням, що підкреслює їхню роль не лише як військовослужбовців, а й як духовних наставників та підтримки для військових.

У військовій ієрархії капеланів існує кілька рівнів, які відображають їхній ранг та відповідальність. Генеральний капелан (CG) відповідає за духовну підтримку на рівні генерал-майора, що свідчить про його високий статус та вплив у військовій структурі. Заступник генерального капелана (DCG) займає позицію бригадира, виконуючи важливі функції в управлінні духовними справами військових підрозділів. Капелан збройних сил 1-го класу (CF1) має звання полковника, що дозволяє йому брати участь у стратегічних рішеннях, пов'язаних із моральною підтримкою військовослужбовців. Нарешті, капелан збройних сил 2-го класу (CF2) є підполковником, який також виконує важливі завдання, пов'язані з духовним супроводом військових. Ця структура підкреслює важливість капеланської служби у військових формуваннях та їхню роль у підтримці бойового духу та морального стану військовослужбовців [12, с. 20–24].

Якщо військові священники виконують свої обов'язки в лікарнях, закладах довготривалого догляду, університетах або школах-інтернатах, вони зазвичай одягаються в спеціальний одяг, що включає комірць для священнослужителів та сорочку на гудзиках. Однак, варто зазначити, що загальні вимоги до одягу для таких священників є більш розслабленими та повсякденними в порівнянні з капеланами, які служать у військовій формі. Це дозволяє їм краще адаптуватися до середовища, в якому вони працюють, та забезпечувати комфорт і доступність для пацієнтів або студентів.

Американські капелани, як і всі військовослужбовці США, мають можливість користуватися

медичним забезпеченням через програми, такі як TRICARE. Ця система надає капеланам та їхнім родинам доступ до медичних, стоматологічних, офтальмологічних послуг, страхування життя та медикаментів, часто безкоштовно або за незначну плату. Такий рівень підтримки сприяє не лише їхньому фізичному, але й емоційному благополуччю, що є важливим для виконання душпастирських обов'язків. Душпастирі також мають і доступ до високоякісної медичної допомоги через військові госпіталі та клініки, розташовані на базах по всьому світу. У більшості випадків це забезпечується без подання заяв чи додаткових витрат. Вони також користуються перевагами сімейного медичного страхування, яке охоплює їхніх близьких і забезпечує гнучкість у виборі постачальників послуг як у межах мережі, так і поза нею. Це не лише гарантує фізичне здоров'я капеланів, але й підтримує їх у виконанні важливих духовних і пасторських обов'язків [14, с. 370–374].

Капеланам надається базова надбавка на житло ВАН (Basic Allowance for Housing¹), якщо вони не проживають на базі, або надбавка на житло за кордоном ОНА (Allowance for housing abroad) при розташуванні за межами США. Окрім цього, вони мають доступ до вигідних умов кредитування для придбання чи утримання житла, що значно спрощує забезпечення житлових потреб як самих капеланів, так і їхніх сімей.

Капеланський корпус Збройних сил США, який виконує важливу роль у підтримці морального духу та духовного благополуччя військовослужбовців, брав участь у більш ніж 270 великих бойових діях, що свідчить про його активну залученість у військові конфлікти. За цей час понад 400 капеланів загинули, виконуючи свої обов'язки та служачи своїй країні, що підкреслює їхню відданість та самопожертву в ім'я миру і служіння.

Особливо варто зазначити, що під час війни у В'єтнамі капелани були рішуче налаштовані на те, щоб пропонувати співчуття та емоційну підтримку всім військовослужбовцям, незалежно від їхніх релігійних переконань. Вони виконували роль не лише духовних наставників, але й посередників у спілкуванні, допомагаючи військовим знайти внутрішній спокій і підтримуючи їх у складні часи. Ця діяльність мала величезне значення для підтримки морального духу солдатів, які переживали важкі бойові дії та психологічні випробування [13; 14, с. 372].

¹ ВАН (Basic Allowance for Housing) і ОНА (Overseas Housing Allowance) – це програми фінансової підтримки, які надаються військовослужбовцям США для покриття витрат на житло.

Висновки. Капеланська служба у Збройних силах США є яскравим прикладом глибоко організованої та ефективної системи духовної підтримки військовослужбовців, яка відіграє важливу роль у забезпеченні психологічного благополуччя армії. Ця служба характеризується багатоконфесійним підходом, що дозволяє задовольняти релігійні потреби різних груп військовослужбовців, незалежно від їхніх віросповідань.

Капелани проходять всебічну підготовку, яка включає не лише духовну освіту, але й навички психологічної підтримки, кризового управління та медіації. Це забезпечує їхню здатність ефективно реагувати на різноманітні виклики, з якими стикаються військовослужбовці, включаючи стрес, втрати та емоційні травми. Інтеграція капеланської діяльності в усі аспекти військового життя, від навчання до бойових дій, сприяє не лише зміцненню морального духу армії, але й забезпечує емоційну стійкість військових та їхніх родин. Це, в свою чергу, підвищує загальну ефективність військових підрозділів і сприяє створенню підтримуючої атмосфери, де кожен військовослужбовець відчуває себе важливим і цінним членом команди.

Особливу роль у формуванні професійного корпусу капеланів відіграє високий рівень вимог до їх підготовки та компетенцій. Зокрема, капелани повинні мати не лише глибокі знання в галузі богослов'я, але й здобути відповідну освіту, яка дозволяє їм ефективно виконувати свої обов'язки в різних умовах. Лідерські навички є ще одним важливим аспектом, оскільки капелани часто виступають не тільки духовними наставниками, але й моральними лідерами, здатними підтримувати бойовий дух військовослужбовців.

Крім того, фізична витривалість є критично важливою, адже капелани можуть опинитися в умовах, що вимагають високої фізичної активності та стійкості. Вміння працювати в стресових ситуаціях також є необхідним, оскільки капелани часто зустрічаються з викликами, які потребують швидкого реагування та прийняття рішень у складних обставинах. Усе це дозволяє створити висококваліфікований і професійний корпус капеланів, які здатні ефективно виконувати свої завдання як у мирний час, так і під час бойових дій, забезпечуючи моральну і духовну підтримку військовослужбовцям та їхнім родинам.

Для України, яка перебуває на етапі формування військової капеланської служби та інтеграції до стандартів НАТО, досвід США є неоціненним. Американська модель військового капеланства, що включає в себе широкий спектр практик, які сприяють духовній підтримці військовослужбовців, може стати основою для впровадження найкращих практик у нашій державі. При цьому важливо враховувати унікальні виклики та потреби українського війська, які можуть відрізнятися від тих, що існують у США. Створення сучасної капеланської служби в Україні не лише сприятиме посиленню духовної опори армії, але й стане важливим елементом у зміцненні морального духу військових. Військові капелани можуть відігравати ключову роль у підтримці психологічного здоров'я солдатів, надаючи їм необхідну духовну та емоційну підтримку. Це, в свою чергу, підвищить їхню готовність до виконання завдань у найскладніших умовах, адже сильний моральний дух є невід'ємною частиною успішного виконання бойових завдань та забезпечення стабільності в армії.

Список літератури:

1. John T. McNeil. A History of the Cure of Souls. 1953.
2. William A. Clebsch., Charles R. Jaekle. Pastoral Care in Historical Perspective. 1964
3. Thomas C. Oden. Classical Pastoral Care. 1987.
4. R. Kellemen. Beyond the Suffering: Embracing the Legacy of African American Soul Care and Spiritual Direction. 2007.
5. E. Brooks Holifield. A History of Pastoral Care in America: From Salvation to Self-Realization. 2005.
6. P. Otis. An overview of the U.S. military chaplaincy: A ministry of presence and practice. 2009. С. 3-15.
7. Spread faith as an Army Chaplain (Поширювати віру як армійський капелан). URL: <https://www.goarmy.com/careers-and-jobs/specialty-careers/chaplain>
8. Catholic Chaplains in the Military and Veterans Affairs. URL: <https://www.milarch.org/chaplains-in-the-military-and-veterans-affairs/>
9. U.S. army recruiting command. URL: https://recruiting.army.mil/MRB_ReligiousServices/
10. Overview of Army Chaplain. URL: https://recruiting.army.mil/MRB_ReligiousServices/
11. Overview of Army Chaplain. URL: https://recruiting.army.mil/MRB_ReligiousServices/
12. R. Y. Stahl. Chaplaincy in the United States: A Short History. 2023. С. 19-31. URL: <http://surl.li/vlzeux>
13. J Relig Health. Relationships Between Perceived Importance of Chaplain Presence and Health Professionals' Emotional Well-Being in the United States. 2023.
14. G. Rajae and M. R. Patel. Awareness and Preferences for Health Care Chaplaincy Services Among US Adults. С. 368-374.

**Vyzdryk V.S., Burakov Yu.V. CHAPLAINCY SERVICE OF THE USA:
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF PASTORAL CARE IN UKRAINE**

In today's environment, when Ukraine is actively developing the institute of chaplaincy in the military sphere, the experience of the United States of America can become an important benchmark for the formation of an effective system of support for military personnel. Ukrainian chaplains, who are an official part of the Armed Forces of Ukraine (hereinafter referred to as the AFU), play a significant role in maintaining the moral and psychological state of the army by providing spiritual support and counseling, as well as helping to solve emotional and social problems faced by military personnel. On this path, the experience of the United States, where chaplaincy has a long history, deep organization, and significant influence on military culture, can serve as a valuable example for Ukrainian chaplains. The article analyzes the development of the chaplaincy institute in Ukraine in the context of the military sphere, in particular, taking into account the experience of the United States of America. The article reveals the importance of chaplaincy service for maintaining the moral and psychological state of military personnel, its role in providing spiritual support, counseling and assistance in solving emotional and social problems. It is determined that the chaplaincy service in Ukraine contributes not only to the spiritual enrichment of soldiers, but also ensures their psychological stability in combat conditions. It has been found that the experience of American chaplains who are actively involved in all aspects of military life can serve as a valuable example for Ukrainian military priests. The article discusses aspects of education, training, interaction with the military command and the introduction of ethical standards that can increase the effectiveness of chaplaincy service in Ukraine. The importance of adapting these practices to Ukrainian realities in the context of the strategic course towards NATO membership and integration into European security structures is also substantiated. The successful implementation of these initiatives will create a supportive environment for military personnel, which will positively affect the morale and combat readiness of the Armed Forces of Ukraine.

Key words: chaplain, pastoral care, USA, armed forces, church, religion.